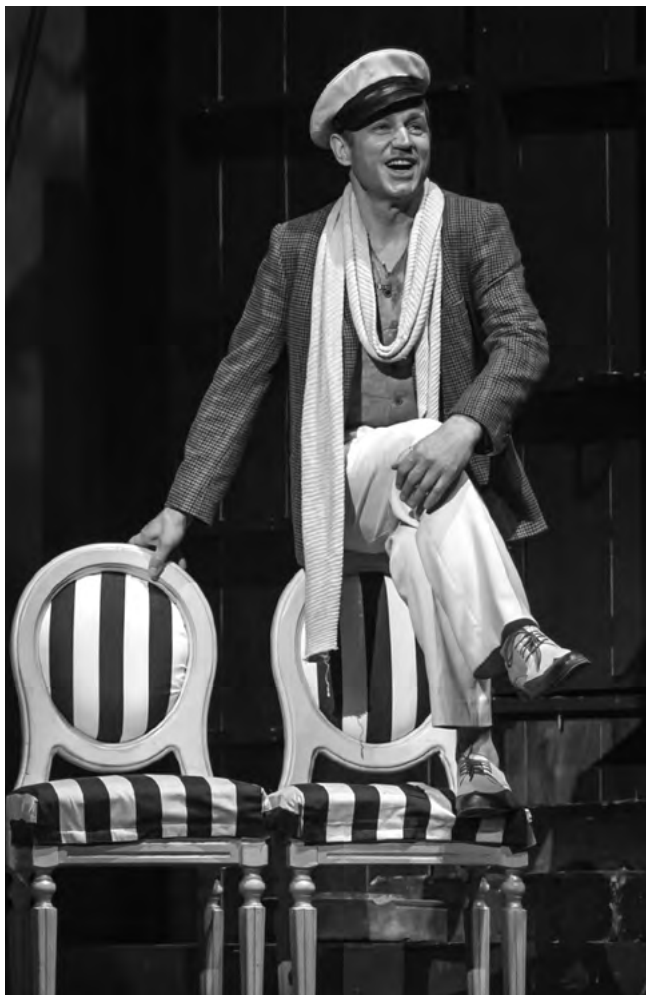

Людина-усмішка. Анатолій Гнатюк

Вікторія Котенок

Анатолій Гнатюк у виставі **«Великі комбінатори»** за романом «Дванадцять стільців» Ільфа і Петрова. Режисер Дмитро Чирипюк. Київський національний театр ім. І. Франка.

Наша розмова з Анатолієм відбулася в театральному кафе «На Станіславського» на однойменній вулиці поруч з театром ім. Івана Франка. Тут часто можна побачити акторів цього театру, які приходять між репетиціями випити чаю-кави, відпочити або ж поспілкуватися з колегами. Анатолій запропонував зустрітися після вистави «Шельменко-денщик», в якій грає Шельменка вже понад 20 років. Безперечно, його герой є головним двигуном, який задає темп і настрій вистави. Цікаво було спостерігати за публікою: здалося, що тут немає випадкових глядачів, бо з душевною теплотою сприймалася мало не кожна сцена.

Анатолій Гнатюк (н. 1964 с. Немирівка Хмельницької обл.) – український актор театру і кіно, співак, телеведучий, народний артист України. Закінчив КДІТМ ім. І. Карпенка-Карого (майстер Валентина Зимня). З 1985 року (з паузою у 5 років) – актор Київського національного театру ім. І. Франка. Зіграв близько 20 ролей, серед яких: Степан («Кохання в стилі бароко» Ярослава Стельмаха), Голохвастов («За двома зайцями» Михайла Старицького, обидві – реж. Сергій Данченко), Санчо Панса («Сміх і сльози Дон Кіхота» за романом «Премудрий гідальго Дон Кіхот з Ламанчі» Сервантеса, реж. Василь Сечін), Шельменко («Шельменко-денщик» Григорія Квітки-Основ'яненка, реж. Петро Ільченко), Остап Бендер («Великі комбінатори» за романом «Дванадцять стільців» Ільфа і Петрова), Менахем у «Поминальній молитві» Григорія Горіна (обидві – реж. Дмитро Чирипюк). Співпрацює із Запорізьким театром ім. В. Магара, Київським «Сузір'ям», Полтавським театром ім. М. Гоголя. Вів телепрограми «Музична пошта» (УТ-2), «Фільм на замовлення» (СТБ), «Київ театральний з Анатолієм Гнатюком» («Київ»). Знявся у фільмах: «Троянський спас» Олександра Денисенка (2004), «Дев'ять життів Нестора Махна» Миколи Каптана (2006), «Трубач» Анатолія Матешка (2014), серіалах «Чоловік на годину» та «Дві матері» Євгена Баранова (II) і Анни Яровенко (2018) та ін.

Виснажений, але щасливий, Анатолій розповідав про етапні ролі у театрі, про роботу з іншими театральними колективами, про любов до музики і пісні, яку прищепили батьки. А також про виступи у складі концертної бригади театру в лікарнях та в зоні АТО. Позитивний. Щирий. Простий у розмові. У хорошому розумінні фанат своєї справи. Розмова промайнула на одному диханні. І після неї відчувалася не втома, а піднесеність. Адже такі актори своєю позитивною життєвою позицією, патріотизмом заряджають і надихають на добрі справи.

– Дякую за виставу, Анатолію. У вас енергетично дуже затратна роль, як ви після неї відновлюєте сили?

– 15 хвилин після вистави я виснажений, відчуваю втому, але дай Бог кожному відчувати саме таку. Бо це приємна втома, адже «Шельменко» – чудова постановка, зі мною грають чудові колеги... І неймовірний кожного разу глядач – поетичний, душевний, відкритий до спілкування. Тобто публіка є ніби співавтором вистави, бо підігрує героям. Так і задумав її режисер Петро Ільченко, щоб було це спілкування. І Квітка-Основ'яненко так писав, що актори мають говорити апарат, тобто звертатися до глядачів. Мій герой найчастіше це робить: спілкується, радиться, жаліється публіці.

Тож втома моя після вистави триває недовго. Вже через 15 хвилин я відчуваю прилив якоїсь дуже хорошої енергії. Я до цього ставлюся по-філософськи: за законом збереження енергії, чим більше її віддаєш – тим більше отриму-

еш. Якщо чесно працюєш, викладаєшся енергетично, то небеса потім повертають її подвійною порцією.

До речі, саме ця вистава була 2016 року в зоні АТО на Луганщині у селах Сватове і Кременіне. А в грудні 2019-го, після того як обстріляли наших моряків біля Маріуполя, ми показували її в цьому місті для підтримки бойового духу солдат. На виставі були присутні солдати, яких привезли з передової. А в кінці на сцену вийшли діти з плакатом «Дякую, що ми разом» і це було так зворушливо...

– Була приємно вражена, коли на нинішній виставці у фойє театру, приурочений до дня народження Івана Франка і Богдана Ступки, а також до 30-ї річниці Незалежності України, побачила цілий стенд фото з акторами концертної бригади театру поруч з воїнами АТО... Розкажіть, як ви підтримуєте бійців?

– Не хочу, щоб це звучало пафосно, але театр імені Івана Франка ніколи не стояв осторонь подій, що відбувалися в країні. Коли 2014-го почалася війна, театр був одним з найактивніших учасників в боротьбі за волю і незалежність держави. Наприклад, зароблені від продажу квитків на вистави кошти перераховували на потреби воїнів АТО або на лікування конкретного солдата. Також час від часу показували дитячі вистави для дітей біженців. Двері театру відкриті для будь-якого воїна АТО – для них завжди адміністратори знайдуть місця в залі, скільки б їх не прийшло. Починаючи з 2014 року наша концертна бригада їздила в зону АТО. Я як волонтер сам перераховував гроші для бійців, бо тоді наша армія тільки відроджувалася, не було спорядження. Це зараз вони вже одягнені, забезпечені і я тішуся, коли це бачу. Я з сім'єю купував ліки і приносив у спеціальні відведені місця для здачі у госпіталіях. Через інтернет знаходив і купував теплий спецодяг для солдат. Дружина варення готувала, пекла печиво і ми передавали солдатам. Концертна бригада театру у 2015-му виступала в Артемівську, Краматорську, Слов'янську. В Артемівську ми ночували в гуртожитку Музичного училища. І коли я побачив, що вікна у кімнатах були заклеєні хрест на хрест скотчем... У мене було відчуття, що я потрапив у страшні часи Другої світової війни, які я бачив у кіно. Тоді вікна так само заклеювали, тільки газетою, щоб вибухами скло не повибило. А коли почули канонаду, стало ще страшніше...

– Але це вас не зупинило, адже ви й досі продовжуєте їздити в зону АТО...

– Так. У Києві, Дніпрі, Ірпіні ми, наприклад, дуже часто даємо концерти у військових госпіталіях. Цього року здійснилося моє давнє бажання – виступити на велике державне або релігійне свято перед солдатами. На Великдень я, Олексій Паламаренко і актор нашого театру, що має позивний «Франко», дали концерт під Волновахою для 37-ї мотопіхотної бригади. По закінченню солдати не хотіли розходитися і ми продовжували співати... Зрештою виступ затягнувся ще на цілу годину, обід солдат перенесли і за стіл ми вже пішли разом. На виставці в театрі присутній прапор, який нам тоді подарували на пам'ять воїни. А ще там стоїть гранатомет «Муха», який був подарований театру після показу «Шельменка...» 2016-го...

– Цій виставі вже 22 роки. Ваш герой, мабуть, змінився за цей час...

Поліна Лазова і Анатолій Гнатюк у виставі «**Поминальна моли́тва**» Григорія Горіна. Режисер Дмитро Чирип'юк. Київський національний театр ім. І. Франка.

– Безумовно... Залишаючись у тому самому «малюнку» ролі, який поставив Петро Іванович, мій Шельменко став більш самозаглибленим, мудрішим і добрішим.

– Дви́гуном вистави є і ваш Бендер у виставі «Великі комбінатори»...

– Це одна з моїх улюблених вистав і я щасливий, що Мельпомена мені подарувала цю роль. До неї 10 років я з не меншим задоволенням грав Голохвастова у виставі «За двома зайцями».

– Як шукали образ цього героя? Що робили аби ваш Бендер не був схожим на відомі кінообрази?

– Насправді, це було важко. Адже для мене еталонами були і Андрій Миронов, і Сергій Юрський з улюблених фільмів моєї юності – «Дванадцять стільців» і «Золоте теля». Допомогло те, що режисер додав до інсценівки українського народного гумору, прислів'я. Приміром, Бендер каже: «Любиш кататися – люби і саночки возити», – як казав Мопассан. «А що ви на мене дивитеся, як цуцик на бджіл»... Адже Ільф і Петров – одесити, наші українські письменники. А мені, людині з села, ці прислів'я, приказки близькі по духу. Я знаю таких наших українських авантюристів, які ніколи не здаються: якщо будуть зачинені двері – у вікно влізуть, зачинене вікно – у квартиру. (Усміхається).

Це була цікава робота, яка створювалася на позитиві. Тут багато музики. Мій персонаж співає рок-н-рол, грає на гітарі, баяні, піаніно, танцює... Але за цією яскравою картинкою і феєрверком, важливо було не втратити головне – показати внутрішню натягнуту струну персонажа. Мені здається, що при зовнішньому куражі, внутрішньо це зворушлива і ранима людина. Він просто ховається за вигаданою маскою, а рухає ним мрія – Ріо-де-Жанейро. Для нього це можливість свободи, без якої він страждає.

– Читала, що на роль Голохвастова вас не було у розподілі, а самі подавали творчу заяву...

– Так. На цю роль були призначені Богдан Бенюк і Віталій Савчук. Прекрасні актори. Я вступав з монологом Голохвастова в театральний інститут, тому хотів його зіграти на сцені. Біля розподілу стояв поруч з Людмилою Сморо-

діною і казав: «От як шкода, що мене не призначили на Голохвастова»... А вона каже: «Йди проси, подай творчу заявку, від цього погано нікому не ставало». Я піднявся до кабінету Сергія Данченка і попросив: «Можна я у третю чергу стану на Голохвастова?» Пригадую його такий батьківський погляд і ледве помітну усмішку. Я побачив, що йому було приємно бачити актора, який чогось дуже хоче. Я ходив на репетиції, але на сцену мене не пускали. Тож після офіційних репетицій я сам залишався з акторами – Світланою Прус і Поліною Лазовою, які грали Проню, проходив усе в гримерці.

Прийшов час, коли я кажу режисеру, що готовий. Він питає: «Яку сцену?» А я йому: «Першу дію». Як? Адже я ні в читках, ні в репетиціях на сцені участі не брав... Данченко призначив день, я вийшов і зіграв першу дію. Колеги, які були в залі, так сміялися... Це мене дуже підтримало. Данченко не любив хвалити акторів, але з його реакції я зрозумів, що йому сподобалося.

Через деякий час я показав і другу дію, вже на більшу аудиторію. Оскільки перед тим у мене була пауза в роботі, Богдан Бенюк побачив, що мені ця робота важлива, і відмовився від ролі. Так само зробив Віталій Савчук. Я зіграв прем'єру і 10 років був один на ролі. Хлопці мені зробили такий шляхетний подарунок, за що я їм дуже вдячний.

– *Яким був ваш Голохвастов?*

– Я грав авантюриста, який все у житті робив абсолютно щиро. Щиро закохався в Галю. Так хотів грошей, що і Проня йому теж сподобалася. Завдяки Данченку я знову ж таки багато танцював у виставі, грав на баяні, а ще співав «Ой, смереко».

– *У вас була творча пауза в театрі?*

– Так, з 1992 по 1996 рік. Це були важкі 90-ті роки, а в мене сім'я – жінка і маленький син. І я поїхав на заробітки в Німеччину. Думав, на місяць, а затримався на 5 років. Утім, я заробив на квартиру в Києві. Працював будівельником, робив букети у квітковому магазині, був водієм. Довго затримався у турецькому ресторані, де спершу мив посуд, і виріс до посади шеф-кухаря... Я робив таку піцу і випікав такий хліб, що турки приходили подивитися і посмакувати.

Я був у Мюнхені і туди приїхав на гастролі мій театр. Я побіг до них на виставу, бо ніколи не припиняв зв'язок з колегами. Після показу підійшов до Сергія Володимировича і спитав, чи є у мене шанс повернутися в театр. Примруживши очі, він глянув на мене і сказав: «Добре. Але не затягуй!» А тоді я вже брав участь у двох театральних постановках у Мюнхені, тож мені треба було дограти в них за контрактом. Я дограв і повернувся.

– *30 років роботи у театрі, за вашими відчуттями, це мало чи багато для актора?*

– І багато, і мало... Багато, бо цифра солідна. А мало, бо є відчуття, що ти не награвся, ще не зіграв щось важливе. Мені пощастило за цей час попрацювати з великими режисерами і акторами, серед яких Богдан Ступка, Степан Олексенко, Віталій Розстальний, Марина Герасименко, Юлія Ткаченко. А ще Цимбаліст, Гашинський, Куманчен-

ко, Копержинська... Наталя Ужвій приймала мене в актори театру у 1985 році...

– *Які ролі стали етапними в театрі?*

– Перша важлива – у виставі Василя Сечіна, який приїхав з Німеччини. Він поставив «Сміх і сльози Дон Кіхота» за Сервантесом. І Данченко порекомендував йому взяти мене на роль Санчо Панси. Дона Кіхота зі мною грав заслужений артист України Володимир Горобей, світла йому пам'ять. Спершу я здивувався такому розподілу, адже я за фактурою худий. Але ця роль стала для мене зрештою знаковою, бо після неї мене почали помічати.

Мельпомена мені подарувала розкішні ролі. Наприклад, Степана у виставі «Кохання в стилі бароко». Вже згадані Голохвастов, Шельменко і Бендер. А ще Хлестаков в «Ревізорі», якого я їздив два роки грати у Запоріжжя. Цікава була робота!

В «Кавказькому крейдяному колі» Брехта у постановці литовського режисера Лінаса Зайкаускаса я зіграв три ролі – Оповідача, Брата Лаврентія і Судді Аздака. У виставі «Різдво в домі Куп'єлло» за п'єсою Едуардо де Філіппо, яку поставив Олександр Денисенко, я зіграв головного героя – Луку Куп'єлло. Вистава йшла на малій сцені театру. Була вистава «Український романс. Ностальгія» у постановці Олександра Білозуба, де я зіграв начальника вокзалу. У ній були зібрані популярні українські романи та хіти минулого століття, які актори нашого театру виконували живо. А одна з останніх робіт – Менахем у «Поминальний молитви» Дмитра Чирипюка...

– *А ще ви співпрацюєте з іншими театрами...*

– Так, з Полтавою, Запоріжжям, київськими театрами «Сузір'я» і «Браво», працював з Театром на Подолі. Цікава історія з Полтавою: театр імені Гоголя взяв п'єсу мого сина Богдана Гнатюка «Президент вибирає». Це політичний фарс, ставив його Сергій Павлюк. А мене запросили зіграти головну роль.

Нині плідно співпрацюю з київським театром «Сузір'я». Мій син вирішив поставити виставу за своєю п'єсою і підійшов з цією пропозицією до Олексія Кужельного. Таким чином з'явилася постановка «Кафе "Республіка"», де я граю політичного діяча. А також тут іде вистава Богдана «Украдена краса» – детектив з соціальним підґрунтям, де в мене роль журналіста. Моїми партнерами є Олексій Паламаренко, Володимир Ніколаєнко, Ірина Сопіт, Лідія Семесюк і Назар Борушок. З цими виставами ми добре поїздили країною.

А недавно відбулася прем'єра вистави «Ідеальний шторм», яку поставив мій син за мотивами книги Віталія Скоцика. Богдан є і автором п'єси. Прем'єра відбулася на великій сцені театру імені Франка. Це був разовий показ. Запрошеному на перегляд Олексію Кужельному вистава сподобалася і він запропонував її перенести до себе в театр. Тож тепер її можна буде побачити в «Сузір'ї».

У 2015 році я отримав запрошення від продюсера В'ячеслава Жили грати в антрепризній виставі «Історія кохання для дорослих». Зі мною її виконують телеведуча Яніна Соколова, Валерій Харчишин – соліст гурту «Друга

ріка», актори – Людмила Смородіна, Олексій і Анастасія Вертинські, бізнесмен Гарік Корогодський.

– *Окрім театру, ви співаєте, знімаєтеся у фільмах і серіалах, працюєте на телебаченні...*

– Мені завжди було замало сцени, тому я шукав себе як співак на естраді, як ведучий на телебаченні... На якісь передачі мене запрошували, якісь ідеї я сам приносив. Майже 20 років веду «Лото забаву». Це велика відповідальність, своєрідний тренінг, шалений драйв, багато імпровізації... Але більше я себе шукав і таки знайшов на естраді. Бо з дитячих років любив співати. У мене був хороший викладач з вокалу в театральному інституті – Олександр Михайлов. Він казав: «Толю, ти неодмінно будеш співати на професійній сцені». Я йому не вірив і даремно. Я довго не виходив на професійну сцену як співак. А сталося це у 1996 році: брат запропонував спільно заспівати на концерті у Палаці «Україна» пісню «Ой, смереко», яка потім стала народною. Записали її на радіо, зняли кліп. З тих пір я почав робити і свою сольну програму, виступаю у музичних програмах на телебаченні, гастролюю країною.

П'ять років тому я зробив велику сольну програму «Мрії» з Академічним ансамблем пісні й танцю Державної прикордонної служби України. Зі мною виступають надзвичайні музиканти, розкішний балет і хор. У програмі любовна лірика, патріотичні пісні, жартівливі театральні байки, веселі пісні, яким підспівує зал. Його часто показують по телебаченню.

– *Звідки любов до музики і творчості загалом?*

– Мама і батько гарно співали. А тато ще був сільським музикантом – грав на трубі. У 6 класі я попросився в музичну школу у Хмельницькому, яка дорого нам обходилася на той час. Окрім того, батько для мене завжди був прикладом оптимізму. І це передалося.

Мій герой Шельменко є прикладом людини, яка не має права на зневіру, бо це великий гріх. Я у житті такий самий – завжди позитивно на все налаштований. Звичайно, і в мене бувають дні поганого настрою чи суму. Але я рятуюся від них роботою: по господарству вдома, на дачі. Або починаю репетирувати пісні. Рух спонукає до життя і хорошого настрою. Треба бути вдячним за те, що маєш в житті і не жалітися. А в космос посылати думки про те, що все буде добре.

– *Майже всі ваші герої так само позитивно налаштовані. А яких героїв нам сьогодні бракує на сцені чи на екранах?*

– Я би нині на широкі екрани виводив героїв з нашої історії, які боролися і перемагали, захищаючи свою батьківщину. У нас їх так багато... На них треба виховувати молодь. Адже в країні триває війна. Тому показувати треба своїх героїв-переможців. До побутових серіалів я би додав історичні, документальні про нинішніх солдат. Нам треба прославляти своє, як це робить увесь світ. Погляньте як американці прославляють свою армію, свій стиль життя... Чому ми весь час соромимося самих себе хвалити?... Не соромтеся, панове! Любіть себе й інші вас полюблять!

Серпень 2021

Іван Миколайчук – Борис Івченко: кінематографічне побратимство

Анастасія Канівець

Іван Миколайчук, Іван Гаврилюк. Кінець 1960-х.

«Пропала грамота» – один із найпопулярніших українських фільмів. І завдячує він цим прекрасній команді, що дібралася-зійшлася подібно до того, як зірки формуються в сузір'я: сценарист Іван Драч, оператор Віталій Зимовець, художники Михайло Раковський і Микола Поштаренко, гармонійний акторський ансамбль на чолі з Іваном Миколайчуком... І керував цим молодий режисер, котрий мав усього два фільми, проте вже встиг гідно зарекомендувати себе ними.

Борис Івченко – син Віктора Іларіоновича Івченка – людини, котра стала без перебільшення одним зі стовпів українського кіно. Знаний кінорежисер був одним із фундаторів кінофакультету Київського інституту театрального мистецтва ім. І. Карпенка-Карого. Серед його учнів були І. Миколайчук, Р. Недашківська, Б. Брондуков, В. Бесараб, Б. Івченко, В. Савельєв, А. Микільський... Дебюти в його фільмах принесли славу студентці інституту театрального мистецтва Інні Бурдученко («Іванна»), учасниці художньої самодіяльності Раїсі Недашківській («Лісова пісня»), він «відкрив» Леоніда Бикова і Катерину Литвиненко («Доля Марини»), «перевідкрив» Нінель Мишкову